

Mediterrània

Revista quinzenal d'Art i Lletres

10 Cts.

Acuarel·la inédita, per Robert Anning Bell

ANGLADA

Aixis com totes les sombras son projectades per una llum, aixis totes les mealles tenen cara i creu. Si poguessim acceptar que la guerra, ens ha retornat en Anglada, ho acceptariem com un benefici real i arribariem a dir *venga de Dios venga del diablo, hágase el milagro*, però naltres estem convençuts de que 'l miracle es deu únicament al amor que l gran artista sent per Barcelona, sa patria, la que deu estar cofoia de comptarlo entre sos predilectes. Degut a aquest amor profundament surtit de son cor, Anglada ens ha visitat anyalment, a pesar dels seus mols compromisos, i debém per lo tan agrahirli, com també debém agrahirli de que'ns obsequiés abdues exposicions, al Saló Parés, les úniques que Anglada, ha pagat de la seva butxaca particular, en sa llarga carrera de trionfs mundials, sens comptar si a Barcelona deuen d'ésser-li menys productives, que n'els grans mercats del extranjer. Amb elles ens donave fe de vida i de patriotic interès en els precisos moments que tot li sonreia i les trompetes de la fama proclamaven son nom amb sonido clar. No content de que aquets sonidos arrivessin fins aquí, ens enviaxe llurs obres, que no sapigueren tentar a las nostres Juntas de Museos, demostrant amb això una imperdonable pobreça i ignorancia. El public, educat, que ho era per a compendreles, aplaudi freneticament, com aplaudieren els artistes i un d'ells, un d'aquests artistes, comprá una de les obres que no arribaren a tentar al Museo de Barcelona.

Més, s'han romput les furies caciquistes i ans que l'Anglada ens obri de bat a bat, les portes de les sales que generosament li sedeix l'Ajuntament, ja s'acosta la

petitesa i la pobresa de mesquins miraments, més aviat dignes de Gratallops que de una capital com Barcelona, per a fundar intrigues que no han d'inmutar la serena impossibilitat del nostre artista, qui no torna com a fill prodic, suposat que mai ho ha estat, sino que com a bon patriota, no escoltan la veu de Madrid, que'l cridave oferint-li une de les sales de sa propia exposició, deixant la Medalla de Honor que representa uns mils de pessetes; deixant l'Internacional de pintors, escultors i grabadors de Londres, de la que's soci; sens fer cas de que s'el reclamave en Pisburg o en Bufalo, aont, a pesar de la guerra se hi enviaven quadros; sens fer cas de les entusiastes invitacions rebudes de Buenos Aires.

Y la seva patria, a la que sacrificá bens i honors a favor de les viudes y dels orfes de artistes francesos morts en els camps de batalla, aplaudeix amb entusiasme la nopalera de son cor.

Per contes de menyspreuar a Barcelona, li done preferencia desinteressada, suposat que no pose a la venda ses opulentes obres, que podrien resultar-li de gran producere tan sols que haguassin recorregut els pocs quilometres que'ns separan de Madrid.

Per aixó Barcelona al agrahirli la distinció, queda esperant amb ansia el moment d'admirar llurs produccions mágiques.

ALEXANDRE DE RIQUER.

Retrat per Nicolau Borrell

JOAQUÍN MIR

Muy contados son los artistas que pueden presentarse con aquella potencia dominadora que subyuga el natural, dominándole de tal manera que aquellas incorrecciones que los espíritus pusilánimes pudieran llamar defectos, se conviertan en bellas cualidades de la obra, porque en ellas reside la expresión de su modo de ser y de sentir, expresión vigorosa, energética, que se impone a pesar nuestro, porque constituye el rasgo genial que avalora la creación. Así de las sublimes incorrecciones de un Maragall; así de las que se descubren en la obra de Joaquín Mir, a quién en el terreno del arte pictórico puede considerarse como una de estas raras excepciones, a las que les es permitido pecar conscientemente, porque pecan en favor de la Belleza.

Como pocos, conoce el natural y como pocos sabe traducirlo. De este profundo conocimiento ha nacido una compenetración, una hermandad que pone al artista como si dijéramos en situación de tutearle y aun de hablar fuerte, en sentido dominador, hasta el punto de llegar a amansarle y poderse permitir atrevidas deformaciones, armonías de coloración que el artista impone, vibrantes siempre, siempre armónicas, vibraciones y armonías que ostentan sutilísimas delicadezas de color o exageraciones de forma. Así, por ejemplo, las manos de las viejas de la ermita son grandes, pero lo que pierden en exactitud impecable, lo ganan en expresión y vida; las dos cabezas de vieja son hermosísimas y el negro de los trajes de extraordinaria riqueza en variación de tonalidades. La lámpara, el fondo con sus cuadros, a pesar de que las flores se vengan algo encima, todo ello se presenta poderosamente ejecutado.

Del hermitaño de San Blay, citaremos especialmente el fondo con su brillante cielo, la casa en la cima y la vieja higuera. Del Coro, la bóveda y lo atrevido de la empresa, que no queda definitivamente resuelta.

«El Xarroteix», es una de estas telas como solamente Mir puede presentarlas. Es de lo más genuinamente personal, es todo el arte de Mir con sus múltiples cualidades. El fondo del monte con sus tonos amarillentos, violáceos, la profusa variación de verdes, la rutilante vibración de nuestro sol de oro. El primer término con sus figuras reflejadas bañándose en la media luz de la atmósfera luminosa que las envuelve, las viejas, los perros, los niños, el pastor, todo ello está lleno de la intensa vida que les ha comunicado el artista fogoso, al que se moteja de desequilibrado, el artista que nos presenta «Cal Arnau», donde todo vive, todo cacarea, todo se mueve, todo vuela sobre este fondo de blancos, finos, delicados y reales, el autor de «L'Alzina y la vaca», extraordinario de luz, de color y de spa-

cios, a pesar de los negros de la encina que saltan como manchas negruzcas, a pesar de las incorrecciones de forma que puedan descubrirse en la vaca.

«Nit d'amor», con sus blancos dorados por la luz artificial, el trapo colorado y amarillo que se presenta como nota única, es un trozo de pintura como lo son «Els Pampols» y «El Poble».

Una vez más ha venido Mir a afirmarse como uno de los campeones que colocan en alto lugar el renombre catalán. Sus telas pasan a Madrid esta misma semana, donde no dudamos serán gloriosamente recibidas.

A. DE R.

Andrea Lancio Florentí

(Segona meitat segle XIV)

*Jo soc enamorat més altament
que cap altre no ho fou o arvi ho sia,
d'una dona—que ho dic per la fe mia—
llui mes que el sol quan brilla resplendent.
Per ella jo soc riu i ben content,
per ella lliure soc de melangia.
Benzaja el jorn que aquesta senyoria
me prengui i d'ella dervingüé senent.
Però que soc indigne d'ella ho sé
i d'esser de tal dona enamorat.
Aixís, gracia i perdó li he demanat
si nostre amor he revelat llauge.
I es per que el dó mes ric, negat no'm siga
ni mai sa gracia, que l'Amor m'obliga,*

Trad. ALEXVNDRE PLANA.

EN MARGE

LAUDES

«O Tórtola Valencia quand déjà mes confreres ont effeuillé sous vos pas nos jardins en ce memorable festival del «Círculo Artístico», moi, que pourrais-je...

élevent au-dessus de ton front les spirales bleues de l'enceus. D'où viens-tu? de quel ciel? de quel temps? Mais voici que tu grandis, que tu grandis, étirée comme un peuplier, comme une prière, comme les coeurs que hante le mal du ciel-te voie bien-tot hors d'atteinte. Oh! reviens vers nous, reviens...

«Hiératique, mélodieuse, touchante comme un souvenir d'amour, pure comme une flamme, je t'aime! mais c'est ivre d'égresse que tu m'enchantes. La joie dyonisique de Zarattoustra tu la fais tienne, et tienne aussi bien, celle, toute blanche, du pion qui vient de découvrir la volupté du premier pas. Tigresse ou coleoptère, colibri trentique corelle arrachée par le vent, bouquet de chair, tu es tout cela, et mille autres choses. Tu es sur tout l'Humanité primitive, l'Humanité d'avant le petit Juif et la brune opinatrice des philosophies, tu es la Vie en sa fleur, son Rythme lui-même...»

ANDRÉE BEARN.

«Mediterránia» es declara completamente neutral, per lo tant respectant totes les idees, no refusarà els articles qua llur redacció i collaboració li entregui parlar de politica mentres aquets sigan de un interès literari, com informatiu.

ODISSEA

Farà d'això més d'una quinzena d'anys. Un de nos tres ben coneguts escriptors i poetes, gran amant de muntanyes i pagesies, en una de ses llargues excursions lluny de les viles, trobà un dia, un noièt nascut en plena Natura, i d'ella fondament enamorat.

Era un pastoret per al qual la bellesa de nostre Monseny no tenia secrets, intimament lligat com estava a aquella serra de les belles llegendes. El petit montanyenc no sabia de lletra, però de dia parlava al sol i als núvols, al seu remat i als colors de la terra i de les roques, als ocells i a les florestes verges. A la nit, sos himnes ingènuos i admiratius s'enfilaven com perfum d'amargades violes vers l'infinita volta constal-lada de pedreria o enfosquida per un misteri sens espurneigts...

Les aubades i les portes, eren ses amigues, i en son cor de jovincel, les creences sagrades hi havien arrelat per a la vida.

L'escriptor i poete amic, de qui us parlo, se sorprengué devant d'aquell artista sense altre mestre³ que les veus de la Natura, i creyent en les sorpreses del pervindre per al adolescent tant bé dotat, se l'endugué a la vila, i posà en les mans del montanyenc els primers llibres.

Pocs anys aprés, les nostres escoles catalanes compaven amb un nou mestre de rostre sanitós i de cor infantil encare plé d'entusiasme per els ideals grans, i de fé en els homes qui ho semblaven. Dintre el pulcre i sempre endreçat traço de senyor, el cos del montanyenc anava creixent sens perdre del tot l'aire dels fills del plé sol; i en sos versos més pulits, s'hi sentia sempre i encare, com un llunyà perfum dels espigols de la muntanya nadina. així com en l'amor que cantaven, romania l'encís d'aquella devoció pura per a les rústiques Madones closes en les Ermites dels cimals.

L'expastoret—devingut mestre de minyons, desaparegué un dia al entorn dels seus vint anys. Ell volia ésser lliure, i l'cridaven unes lleis que considerava injustes. S'en fou lluny, molt lluny amb sos entusiasmes i sa fé nadina.

Anys aprés, breus paraules d'ell vingudes sota un saigell estranger, ens deien que recordava Catalunya i els amics en ella deixats, i qu'allí, en aquella llunyania terra guanyave bé la vida ensenyant el llenguatge que aquí, mai havia parlat de quat per creurel foraster en terra catalana.

Després d'aquella breu memòria, alguns anys de silenci ens han separat del amic llunyà. Mes heus aquí qu'avui, m'és arribada d'ell la tarja que vull transcriurens i que al costat de les armes de França voltades de banderes tricolors, porta aquets mots impresos:

Christmas, per R. A. Bell

Correspondance des armes de la République

Estimada senyora meva: ¿Arrivarà aquest salut a ses mans? Li escric desde trinxeres, a noranta metres del enemic. Al esclarir la guerra vaig allistar-me immediatament al exèrcit francès. Mi joventut hauria sigut xorca i buida de no haver pràctic part an aquesta Il·luita gegantina on se juga el pervindre de varies races. Aquesta idea me fa les penes de la guerra lleugeres i soportables. Durant l'hivernada, la vida en trinxeres era tan penible que no's trobava moment propici per a departir espiritualment amb les personnes qu'un hom estima i admira. Are qu'el bon temps obra la porta al sol i els dies s'acaren, l'espiritu pren noves ales. Me diuen qu'en nostra capital es fa una forta campanya germanofila. Deu els iluminis! Alemanya era gran i poderosa, però França fou es i serà nostre germana. La mateixa sang llatina ompla nostres venes, i la sang mai se torna àigua. An aquells esprits que's diuen profundament catòlics els posaria devant, el quadro qu'es presenta devant mos ulls: la vila de X...

¡Quomodo sedet sola...!

Un jorn plaent entreceji la ditxa;
qué esplendits vaig trobar sa llum i ardor!
Com un infant qu'un raig de sol desperta,
mirava amb ulls extàtics a l'Amor!

Cantava la Natura; sos cants dolços
van ésser tocs de gloria per a mi;
més ail ben prest l'encís que'm va corporendre
una sinestra veu el va extingir.

—Antoni, fiol, no somnihs! —va cridar-me
el mal fat que ma vida va fixar:

—Per tu al cel de l'Amor, no hi brilla l'iris
tos vancs ensomnis, no tindrán demà!

Des d'allavors, mon ànima assentada
junt a un temple d'Amor, tot enrunit,
envolta en sos ropatges de tristesa
esguarda amb ulls profons... la soletat!

J. ROSICH.

que's troba a quatre cents metres d'aquí i qu'ha sigut clarament devastada i arruinada per els alemanys. L'Església es un munt de runes. Les imatges rodolen trencades per la pols. En el fossar, ni una creu, ni una lápida censera, fins les tombes han obert deixant al aire lliure els cadavars en descomposició. Es clar qu'això son cosees de la guerra. Esperem qu'avants de gaire podrém lliurar la terra llatina d'invasors. Amén! Molt devotament,

Heus aquí lo qu'em diuen les menudes lletres que omplen tota la tarja vinguda de la terra germana amenaçada i sagnante. Me plau transmetrelos, catalans—sense comentaris—per a que la mediteu en lloc de discutir amb violència defensant o reprobant el dret a uns ideals que no podrém tal volta tots comprender.

Però jo no demano que hi penseu, en els catalans qui defensen la terra germana, i que preguen a Déu, els qui creyen en l'eficàcia tan consoladora de l'oració, per a que guardi llurs vides, i qu'al petit montanyenc català qui ha ofert la seva per a tan noble causa, li serví en l'ànima aquell seu entusiasme, per els ideals grans i la fé que en els homes que ho semblen tinguer sempre posada.

Car potser per a que no morin en ell—com en tants catalans d'aquí han mort—aqueells entusiasmes i la fe aquella.

La divina Providència ha conduit al nostre petit català vers el gran Joffre.

CARME KARR.

XAVIER GOSÉ

Traducimos del periódico «Le Temps», que se publica en París, un artículo que se refiere a nuestro compatriota, el refinado Xavier Gosé, uno de tantos catalanes que supieron, con sus obras excepcionales, desmentir plenamente cuanto se nos achaca de rudeza, de falta de gusto y hasta de vulgaridad:

«Después de larga y dolorosa enfermedad, el pintor Xavier Gosé acaba de morir en Lérida, su país natal. Hasta los primeros días de la guerra, habíase quedado en París, su patria adoptiva, pero sintiéndose sólo, alejado de sus amigos franceses movilizados. Como si su arte todo alegría, todo elegancia, hubiese perdido su justo medio entre el ruido de las batallas y de las tristezas de la hora trágica, había salido para Cataluña en busca de sol y de la imposible curación de la enfermedad que le aquejaba.

Xavier Gosé hallábase establecido en París desde hace quince años. Allí conoció las difíciles horas de la bohemia, el reducido cuarto-taller de la calle Campagne-Première donde las grandes discusiones sobre arte y el humo de los cigarrillos hacían las veces de la demasiado costosa calefacción. En sus principios habíase ganado la vida colaborando en los periódicos ilustrados y de poco en poco sus dotes de colorista, su dibujo tan personal, su sentido decorativo habían atraído la atención de público y editores. Había en la interpretación de la mujer moderna, encontrado fórmulas infinitamente originales. Había conocido la gloria de formar aunque involuntariamente, alumnos que copiaban cínicamente su «manera».

Las exposiciones de sus obras que había hecho en París, Barcelona, Madrid, Berlín, República Argentina, habían consagrado su nombre, colocándole al lado de Toulouse-Lautrec y Ambrey Beardsley de los cuales la visión sabe desformar la naturaleza en un sentido preconcebido de arte.

Muere en el momento que en plena posesión de medios y de su talento, después de largos años de luchas y estudios, estaba a punto de emprender obras de más grande alcance. Los que han sido sus amigos no podrán olvidarle, al lado del artista del cual quedará el nombre y de quien las obras serán codiciadas ávidamente, el nombre de una nobleza de carácter, de una generosidad de corazón y de una distinción exquisita quedará también por cuantos le conocieron. Es un pintor de dotes excepcionales, una naturaleza excepcional que ha desaparecido».

RENÉ PUAUX.

NOTES CASSADES AL VOL

Parlo d'anys enrera. La farmacia del Dr. Grau Ingla, estava situada al carrer Nou front a front del Credit Lionays.

Un insendi: fou la causa de que la farmacia es traslladés a la Rambla, sens les decoracions den Riquer que eran una verdadera obra d'art.

Oh, foc malehit, que no respectes res, per quelcom Deu va possarte al infern...

Adhuc, passejant, un migatzem m'ha frapat.

Aquells, mosaics, els plafons, el sostre, l'enrajolat, els armaris... Fistre... fins els pots... Quin greu me sab no haver pogut veure les etiquetes i els papers d'envolutes!..

Ricament decora, tal, exacte, ni mes ni menys, la farmacia Grau... i que dic, oh, Sants, perdo l'esma?... la «Farmacie française» llueix i es fa admirar en el carrer de València, 202. El Dr. Grau Ingla, permaneix quiet silencios, amb aquells ulls petits, les barbes mal criades, i el mirar inseguir, a la farmacia destrossada pel incendi,

Oh, França, beneida sigas, perque tu ets artista!—

Núm. 4.—4.

¡Oh, Catalunya, beneida sigas, perque estás a dos pasos del Pirineu!...
¡Oh, miracle de les agències de seguros!...

«La Catalana» Nom, qu'ets poderós, nom, de grans elogis, nom que despertes amors... ¡Oh, miracles!...

Si ets gran, es perque Catalunya ho es, i ho foren Maragall i Mossén Jacinto, si despertes amors, es perquè Catalunya es ma Potria i tú «Catalana» me la recordes... fitants coses em recordes!...

A tú, he vingut, humil; fins; i perdonem, he fet un mal paper.

A tú, he confiat mon travall, a tú he tingut confiança i he abandonat per tú «Mediterrània»...

Tú l'has tinguda, tú li has fet de dida, més, no has escoltat a en Pitarrà i no li has fet com de mare.

¡Oh, sí! qué dic; perdonem.

Li has fet fins de mare i de dida...

No recordave, que ja no ni han de mares ni de dides com les que buscu, ni de «Catalanes» com las que ho eren, i per això vares dirmec:

—«Català! ja no sabré com arreglarmeles».

I per això, m'has tornat un fill que parle malament, qu'escriu malament, i que no sabi!...

¡O vergonya, les impremtes de Catalunya i que son «Catalanes» que no saben les costums de sa Patria!...

Jat planyo, pare, que per cinc minuts, has de deixar a mans d'aquestes dides, llurs fills!...

La Gaceta de Vic contra la moderna ortografia de l'Almanac dels Noucentistes s'indigna sobre tot, lo que fa referencia al santoral i allò de dir Nostre Dóna a la Mare de Deu li fa un efecte terrible. «Suposem—diu amb molta gracia la Gaceta—que el diumenge passat un ca-

pellà qualserol dels que han de anunciar les festes a la trona, que per afició noucentista hagués arreplegat aquest Almanac i pel dia 19 de març, hagués llegit lo que diu: «Sant Josep, espòs de Nostre Dóna», no, dic rès del esverament i riota que hi hauria hagut entre els religiosos.»

Té raó: la cosa hauria sigut del gènero pàpitesc, que pot estar bé quan se tracte de coses profanes, però no quan se tracte de coses religioses.

¡Oh empresaris de Catalunya!...

L'altre dia varem cassar al vol, del perqué, la graciósissima, exuberant i simpaticíssima vaudeville que Amalia Meyer, rá deixar al camallarc i secall den Santpere.

Fou entregat a l'Amalia un paper de «Maniobres de nit» maniobres que segons ella no les feia bé; més veient una insistència, per part de la companyia, al revés de moltes maniobres li v'ha costat la maniobra 600 pts.

Ja tenim la Meyer fent piruetes per estrenar aquestes «Maniobres nocturnes». Quan en Santpere, li retirà el paper i li donà un altre per fer-lo al minut...

—Què n'espereu d'això?

El fracàs d'aquest, nou paper i 600 pts. de l'alà.

Actors víctimes. ¡Oh, empresaris de Catalunya!...

Nostre marràcada Catalana podrà disfrutar el diumenge proper, veient les comedies tan acertades com «En Jaumet i la Riteta» la «Caputxeta blanca» «El quento de nadal» «Sistema munyon», qu'es posaran en escena al Teatre Circol de Sans, per una Companyia infantil Rondallesca, capitanejada per els Bossers-Guardo.

La festa l'organitza la redacció de l'acreditat setmanari per nins «En Patufet.»

XUTIS.

MEDITERRÀNIA.

TEATRES

Cran Teatre del Liceu

Encertadíssima està l'Empresa d'aquest coliseu en fer desfilars les primeres figures líriques conegudes per llur fama universal. La diva senyora Barrientos ha interpretat pulcrament «Lackmé», «Els puritans» de la magistral manera que sab fer-ho. En Taccani també encertat, encara que degut a una afonía purava d'oïr liurs dorts líriques, «Tosca» molt correcte per l'Illa, i en Borguehese.

Felicitem el senyor Mestres pel bon acert que té i ell felicitem per haver obtingut la concessió del teatre per dos anys, creiem sabrà donar relleu al primer dels nostres teatres barcelonins.

Per manca d'espai no podem publicar les Exposicions ni quocluna informació.

Amablemente invitados por el dueño de la gran sastrería «La Europea», establecida en P. de Sia. Ana, 24, tuvimos el gusto de visitar la Exposición que para dar a conocer las últimas novedades a su clientela y al público en general, efectuó cada principio de temporada.

No obstante y tener conocimientos de sus enviables precedentes, debemos confessar que guardamos un recuerdo de la referida Exposición mucho más favorable que nuestro optimismo nos presintieron.

Montada al estilo de las grandes casas extranjeras y con gusto superiorísimo delicado, ha inaugurado «La Europea» su temporada de Verano, con una riqueza infinita en novedades variadas y con sus diferentes modelos especiales, cuyo buen corte y excelente confección la coloca en la primera línea de las sastrerías de Barcelona.

Imp. «La Catalana», Balmes, 71. Barce'ona.

JOSÉ BRANCOLÍ

DORADOS Y RESTAURACIONES

MARCOS DE TODAS CLASES

Freneria, 5, (Junto a la Catedral) : : : BARCELONA

MOSAICHS E. F. ESCOFET & C
Paviments Units Barcelona Ronda Sant Pere 8

Cicles, patins, jerseyis, pilotes de Foot-Bell i tennis
i tota classe d'articles de Sports

SANTROMÀ

TELÉFONO 1495

BALMES, 62

BARCELONA

Casa fundada
el año 1850

PAUL IZABAL

Antigua fàbrica
de PIANOS

Único depositario en Barcelona de los famosos aparatos SIMPLEX

Fábrica:

Aurora, 11

Sala de exposición y despacho central

«SALON SIMPLEX» Buensuceso, 5

BARCELONA

JOIES D'ART

Joan Valentí

Passeig de Gracia, 84

BARCELONA

**MARCOS Y
MOLDURAS
BARATÍSIMOS
ESTEVA Y CIA**
P. DE GRACIA, 18

A. i E. F. (dits) NAPOLEÓN

Fotografia d'art, empleant el nou sistema de llum
moderna, d'admirable resultat

Rambla Santa Mònica, 15 i 17

BARCELONA

Más

Fotograffia d'art
Roselló, 277

BARCELONA

**TALLERES
FOTOGRAFADO**
GRABADOS
COBRE Y ZINC
EN NEGRO Y COLOR
Para ilustrar libros y revistas
de todas clases
Ejecución rápida y perfecta
en catálogos industriales.
Especialidad
Bicolores y Tricomías
J. Barbany

Mediterrània

Revista quinzenal

d'Art, Lletres

Música, Teatres i Sports

Suscripció:

5 pts. l'any—1'50 trimestre—Preu 10 cénta.

Redacció: Carrer de la Freneria, 5

**Repartirà gratis als suscriptors
un llibre magnificament ilustrat i
enquadernat, ja sia de música,
novela o teatre**

f. 10
05 (46.711 Bar) Med.